

היום נלמד בעזרת ה':

בבא בתרא דף קט

👉 **גט פשוט:** שטר רגיל כמו השטרות שלנו, שהכתיבה נעשית בצד אחד של השטר, והעדים חותמים בסוף השטר, והצד השני של השטר ריק לגמרי.

👉 **גט מקושר:** שטר מיוחד שתיקנו חכמים מהטעם שיבואר בגמ', וצורת עשייתו היא כך: לאחר כל שורה שכתבו בשטר משאירים שורה ריקה, וכופלים את השורה הכתובה על השורה הריקה ותופרים את הכפל, והעדים חותמים על הכפל שהוא הצד השני הריק של השטר, ואינם חותמים על הצד הכתוב, ועושים לפחות שלשה כפלים כאלה שבהם העדים חותמים. את כל זה עושים בחלק הנקרא 'תורף', דהיינו החלק שבשטר שבו כותבים את האנשים, הזמן והמעות. לאחר התורף יש את ה'טופס', דהיינו הנוסח הקבוע של השטר או הגט. את ה'טופס' משאירים כמו בכל שטר רגיל, והוא נקרא בגמ' 'פשוט שבמקושר', דהיינו החלק הפשוט (- הרגיל) שבשטר המקושר.

👉 כל השטרות נקראים 'גט', בין גיטי נשים ובין שאר שטרות.

פרק עשירי. משנה: גט פשוט עדיו מתוכו: בשטר רגיל העדים חותמים בתוך החלק הכתוב שבסוף השטר, כמו בשטרות שלנו.

מקושר עדיו מאחוריו: בשטר מקושר העדים חותמים מאחוריו, דהיינו בחלק האחורי הריק של השטר, וכפי שהתבאר.

שטר **פשוט שכתבו עדיו מאחוריו**, וכן שטר **מקושר שכתבו עדיו מתוכו**, שניהם **פסולין:** לפי שהם לא נעשו כתקנת חכמים, ואם הוא שטר חוב אי אפשר לגבות בו, ואם הוא גט אשה אינה יכולה להתגרש בו.

רבי חנינא בן גמליאל אומר, שטר **מקושר שכתבו עדיו מתוכו כשר**, לפי שאפשר לקרוע את התפירות ולפתוח את כפלי השטר ולעשותו שטר פשוט.

הכל כמנהג המדינה: יבואר בגמ'.

גט פשוט עדיו בשנים: מי שרוצה לעשות שטר פשוט צריך להחתים בו לפחות שני עדים. ומקושר בשלושה: ומי שרוצה לעשות שטר מקושר צריך להחתים בו לפחות שלושה עדים, שכך תיקנו חכמים.

שטר פשוט שכתב בו רק עד אחד, וכן שטר מקושר שכתב בו רק שני עדים, שניהם פסולין. ויבואר בגמ' מה החידוש בזה.

גמרא: מנהני מילי: מנין שיש שני סוגים של שטרות שהם שונים זה מזה במספר העדים החתומים, ובקשרים.

אמר ר' חנינא: שנאמר "שְׂדוֹת בְּכֶסֶף יִקְנוּ וְכֹתוֹב בְּסֵפֶר וְהָעֵד עֲדִים". "שְׂדוֹת בְּכֶסֶף יִקְנוּ וְכֹתוֹב בְּסֵפֶר" משמעותו שטר רגיל שהוא פשוט כמו ספר, "וְהָעֵד" משמעותו שני עדים, לפי שבכל מקום שהתורה אמרה "עֵד" הכוונה לשני עדים, עֲדִים משמעותו שלושה עדים, לפי שאם "עֵד" הכוונה לשני עדים הרי ש"עדים" הכוונה לשלושה. ומכאן שיש שטר רגיל שחותמים בו שני עדים, ושטר מקושר שחותמים בו שלושה עדים.

שאלה: ואיפוך אנא: אולי נאמר להיפך - שבגט פשוט צריך שלושה עדים ובגט מקושר די בשני עדים.

תשובה: מתוך שנתרבה בקשריו נתרבה בעדיו: מכך שהפסוק החמיר בשטר מקושר לטרוח ולעשותו עם קשרים, הרי שהוא החמיר בו גם לענין שצריך להחתים בו שלושה עדים.

רפרם אמר: שנאמר "וְאֶקַח אֶת סֵפֶר הַמְקָנָה אֶת הַחֲתוּם הַמְצִיָּה וְהַקָּיִם וְאֶת הַגְּלוּי", "וְאֶקַח אֶת סֵפֶר הַמְקָנָה" משמעותו שטר פשוט כמו ספר, "אֶת הַחֲתוּם" משמעותו שטר מקושר שהוא צרור וחתום וקשור, "וְאֶת הַגְּלוּי" משמעותו שהחלק הפשוט שבשטר המקושר (= כפי שהתבאר למעלה), "הַמְצִיָּה וְהַקָּיִם" משמעותו שיש שני חילוקי דינים בין שטר פשוט למקושר, דהיינו שבפשוט יש שני עדים והם חותמים בתוכו, ובמקושר יש שלושה עדים והם חותמים מאחוריו.

רמי בר יחזקאל אמר: שנאמר "עַל פִּי שְׁנֵי עֲדִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֲדִים יָקוּם דְּבָר", והרי אם עדות מתקיימת על פי שני עדים מדוע יש צורך לכתוב שגם בשלושה היא מתקיימת? כל שכן הוא! אלא לומר לך שני עדים נצרכים לגט פשוט ושלושה עדים לגט מקושר.

הגמרא מקשה ומתרצת **ואיפוך וכו'** כנ"ל.

קושיא: והני להכי הוא דאתו וכו': וכי שלושת הפסוקים הללו (שהובאו כמקור לגט פשוט וגט מקושר) נכתבו לשם כך? והרי כל אחד מהם נצרך ללמד לדבר מסוים.

לכדתיניא "שדות בכסף יקנו וכתוב בספר וחתום" - עצה טובה קא משמע לן:
את הפסוק הראשון **"שָׂדוֹת בַּכֶּסֶף יִקְנוּ וְכָתוּב בְּסֵפֶר וְחָתוּם וְהָעֵד עֲדִים"** אמר ירמיהו לפני הגלות. הוא הזהיר את העם הקונים שדות, שיכתבו שטר ויחתמו עדים על הקנייה, כי הם ילכו בגלות ויתכן שהעדים ימותו ולא תהיה להם עדות על המכירה. היתה זו עצה טובה. (והוא נתן להם עוד עצה טובה **"וּנְתַתֶּם בְּכָלִי חֶרֶשׁ לְמַעַן יַעֲמְדוּ יָמִים רַבִּים"** להניח את השטרות בכלי חרס כדי שיתקיימו).

"ואקח את ספר המקנה" - הכי הוה מעשה: כך היה המעשה כשקנה ירמיהו הנביא את השדה מחנמאל בן דודו, ירמיהו לקח את ספק המקנה והביא אותו לברוך בן נריה כדי שימור עליו. ולא לומדים משם כלום.

"על פי שנים עדים או על פי שלשה עדים" - להקיש שלשה לשנים בפלוגתא דרבי עקיבא ורבנן: הפסוק בא להקיש שלושה עדים לשני עדים לדינים מסויימים. ונחלקו בזה רבי עקיבא ורבנן במסכת מכות. (כגון שאם הוזמו כל שלושת העדים, שלושתם נענשים, למרות שלצורך העדות מספיקים רק שניים הראשונים).

אלא מקושר מדרבנן וקראי אסמכתא בעלמא: אלא גט מקושר הוא תקנה דרבנן, והפסוקים שהובאו הם רק 'אסמכתא' וראייה לדבר.

וטעמא מאי תקינו רבנן מקושר? אתרא דכהני וכו': ומה הטעם שתקנו רבנן גט מקושר? כי היה עיר של כהנים שהיו כעסנים מאד, והיו מגרשים את נשותיהם במהרה. וכהן אסור להחזיר גרושתו. ולכן עשו להם תקנה שיצטרכו לעשות גט עם הרבה קשרים ויקח הרבה זמן עד שיגרשו ובינתיים תתישב דעתם והם יחזרו בהם מלגרש.

שאלה: התיינה גיטין שטרות מאי איכא למימר: מובן מדוע תקנו זאת בגיטין אבל מדוע גם בשטרות של ממונות? **תשובה:** כדי שלא תחלק בין גיטין לשטרות: אם לא יעשו כן גם בשטרות, יבואו גם לא לעשות זאת בגיטין (תוס').

*

שאלה: היכן עדים חותמין? בגט מקושר. לדעת רב הונא 'בין קשר לקשר'. הגמרא מבינה כעת שהם חותמים על השורה החלקה שבתוך הגט מבפנים. לדעת רב ירמיה בר אבא הם כותבים מאחורי הגט על השורה שמאחורי הכתב.

אמר ליה רמי בר חמא לרב חסדא: לדעת רב הונא שחותמים בין קשר לקשר ולכאורה הכוונה מבפנים, קשה. הרי מעשה ב'גט מקושר' שבא לפני רבי, ואמר על כך רבי שהגט פסול כי אין בו זמן. ואמר לו רבי שמעון בנו אולי הזמן כתוב בין הקשרים? רבי קרע את התפירות וראה שכאמת כתוב זמן בתוכו. עד כאן המעשה.

ואם איתא אין זמן בזה ואין עדים בזה מיבעי ליה: אם העדים חותמים בתוכו, מדוע רבי לא אמר שהגט פסול כי חסרים לו גם הזמן וגם החתימות?

אמר ליה מי סברת בין קשר לקשר מגואי? לא, בין קשר לקשר מאבראי: העדים לא חותמים בתוך הגט אלא בחוץ כנגד השורה החלקה שבפנים. (נמצא שלכו"ע העדים חותמים בחוץ, והמחלוקת היא האם הם חותמים על המקום שכנגד השורה הכתובה, או על המקום שכנגד השורה החלקה).

שאלה: וניחוש דלמא זייף וכתב מאי דבעי וחתימי סהדי: בגט מקושר שהעדים חותמים מבחוץ בחלק העליון של הגט, נחשוש שלאחר שהם חתמו יוסיף בעל השטר תנאים נוספים וכדו' ברמייה.

תירוץ: דכתיב ביה שריר וקיים: כותבים 'הכל שריר וקיים' לפני שחותמים העדים, לאחר מכן חותמים העדים. וממילא אי אפשר אחר כך להוסיף כלום.

שאלה: וניחוש דלמא כתב מאי דבעי והדר כתב שריר וקיים אחרנא: נחשוש שמא הוא יוסיף דברים ואחר כך יכתוב שוב 'הכל שריר וקיים'.

תשובה: חד 'שריר וקיים' כתבינן, תרי 'שריר וקיים' לא כתבינן: כותבים זאת רק בפעם אחת. וממילא שטר שכתוב בו פעמיים הוא מזויף.

שאלה: וליוחש דלמא מחיק ליה לשריר וקיים וכתב מאי דבעי והדר כתב שריר וקיים: נחשוש שמא הוא ימחוק את המלים 'הכל שריר וקיים' ויכתוב מה שהוא רוצה, ולאחר מכן יכתוב שוב 'הכל שריר וקיים'. ועכשיו כתוב זאת רק פעם אחת.

תשובה: הא אמר ר' יוחנן - תלויה מקויימת כשרה. מחק פסול ואע"פ שמקוים. ולא אמרו מחק פסול אלא במקום שריר וקיים וכשיעור שריר וקיים: סופר שטעה וחסר מילה, והוא כתב אותה 'תלויה' כלומר בין שורה לשורה. והמילה הזו

'מקויימת', כלומר לאחר מכן הוא כתב בסוף השטר 'מילה פלונית שבין השורות שריר וקיים'. השטר כשר.

אבל אם הסופר מחק מילים וכתב עליהם מילים אחרות, למרות שהם 'מקויימות' כלומר שכתב בסוף שהמילים הללו כתובים על מחיקה, השטר פסול. אמנם דוקא כשהוא מחק וכתב את המילים בסוף השטר על המקום שבו כותבים 'הכל שריר וקיים', וכן שהם באורך של המילים 'הכל שריר וקיים' לפחות. שאז יש לחשוש שהוא מחק את המילים 'הכל שריר וקיים' ושינה דברים ולאחר מכן כתב שוב 'הכל שריר וקיים'.

מדברים אלו עולה שאין חשש של מחיקת המילים 'הכל שריר וקיים', כי אז השטר יהיה פסול בכל מקרה.